

Fundació Studium Aureum
Temporada 2018-19, concert **núm. 4**

“Un viatge a Itàlia”

Tosti, Leoncavallo, Puccini, Bellini, Rossini, Guercia, Denza, Bixio, Capua, Roberti...

Studium Aureum

Tenors:

Antonio Aragón i Pere Pou

Violí:

Ramon Andreu

Piano:

Andreu Riera

Cor

Guillem Nicolau, Detlef Reshoft, Joan Serra,
Joan J. Fiol, Jaume Lull, Pere Mateu, Llorenç Melià,
José Gabriel Serrano, Joan Carles Simó

Director:

Carles Ponseti Verdaguer

Xerrada introductòria al concert:

Mercè Pons; compositora

No està permès l'enregistrament d'àudio o vídeo del concert sense autorització prèvia.
Es prega desconectar el telèfon mòbil.

No está permitida la grabación de audio o vídeo del concierto sin autorización previa.
Por favor desconecte su teléfono móvil.

"Un viatge a Itàlia"

1-L'amore

"Vanne o rosa fortunata"
Vicenzo Bellini 1801-1835

"Malinconia"
Vicenzo Bellini 1801-1835

"Sole e amore"
Giacomo Puccini 1858-1924

"Ideale"
Francesco Paolo Tosti 1846-1916

2-Le stagioni

Serenata
Ruggero Leoncavallo 1857-1919

"Primavera"
Giulio Roberti 1823-1891

"Mattinata"
Ruggero Leoncavallo 1857-1919

"Allegria"
Giulio Roberti 1823-1891

3-Venèzia

"La danza"
Gioachino Rossini 1792-1868

"Nina"
Alfonso Guercia 1831-1890

Barcarola Veneziana
Ruggero Leoncavallo 1857-1919

4-L'addio

"Core ingrato"
Salvatore Cardillo 1874-1947 "

"L'aspettativa"
Alfonso Guercia 1831-1890

"L'ultima canzone"
Francesco Paolo Tosti 1846-1916

5-La morte

"Notturmo"
Luigi Denza 1846-1922

"Visione"
Francesco Paolo Tosti 1846-1916

"Morire?"
Giacomo Puccini 1858-1924

6-Napoli

"Marechiaro"
Francesco Paolo Tosti 1846-1916

"A vucchella"
Francesco Paolo Tosti 1846-1916

"O sole mio"
Eduardi di Capua 1865-1917

"Funiculì funicula"
Luigi Denza 1846-1922

“Un viatge a Itàlia”

Carles Ponseti Verdaguier

Viatjar a un país és trobar-se amb un idioma o més, uns costums, un paisatge i una cultura que conformen un corpus definit i amb personalitat pròpia. Itàlia com la coneixem modernament és un país de recent formació o millor dit de reunificació. La seva especial situació geogràfica ha condicionat en molts d'aspectes les influències i dominacions de les diferents parts o regions de la península italiana i les seves illes. A part del legat "clàssic", Itàlia ha tingut dominacions prou importants com l'espanyola, francesa i alemanya, a més de tenir un estat independent a dintre com és el Vaticà. El renaixement Italià tenia de manera aproximada la següent composició: Ducato di Savoia (França), Ducato di Milano, Repubblica di Genova, Repubblica di Firenze, Repubblica di Venezia, Repubblica di Siena, Stato Pontificio, Regno di Sardegna, Regno di Sicilia, Regno di Napoli. La unificació es produí en la dècada del 1860. No obstant això les diferències tant lingüístiques com culturals es mantingueren creant una franja Nord-centre i Sud. Aquesta riquesa cultural formà part del seu encant i de la seva manera de ser. La música "italiana" té un prestigi en l'àmbit mundial molt reconegut: moltes de les obres integren el gran patrimoni musical de la humanitat i les belles arts són indubtablement un dels seus majors tresors.

Itàlia té un fort sentit de la identitat nacional mitjançant una cultura amb una forta personalitat. Tal vegada la bellesa i l'emotivitat són algunes de les característiques que més poden definir la seva música. Totes les qüestions socials i culturals, sovint s'expressen mitjançant la música, en definitiva és un poble musical. La seva identitat no està definida per un únic estil característic. L'atomització de la música popular és molt forta i cada poble, regió o comarca té el seu estil característic. L'aportació clàssica "oficial" del país és sens dubte l'òpera. La popularitat d'aquest gènere es deu en gran mida a la identificació dels elements musicals adoptats de la rica tradició popular i del "bel canto". Itàlia adora la melodia i la veu, quasi sempre solista, és el més característic de la seva música. La polifonia que trobam en la música sacra queda quasi totalment apartada en la música profana, un bon exemple són els cors d'òpera en els quals el contrapunt i l'harmonia cedeixen a la melodia el seu protagonisme. Itàlia també ha adoptat molts d'elements musicals d'altres pobles, podem trobar aquesta influència en els elements francesos, alemanys i especialment espanyols.

La música folklòrica d'Itàlia és complexa, com hem dit la unificació va venir tard i per això la multitud de músiques producte de les diverses cultures no representen un model nacional homogeni. Per això cada regió i comunitat posseeix una tradició diferenciada de les altres i marcada per la seva història. Per exemple al Nord trobarem una pràctica més polifònica i al Sud només les monòdies realitzades per un sol intèrpret. A la música popular s'utilitza el dialecte de cada regió, podem dir que existeix un rebuig de la generalització i, per això, no es va convertir en la música popular del país com a símbol nacional.

Idò així podem dir que l'òpera del segle XIX és la "música popular" italiana i que aquesta s'ha exportat a tot el món de la música clàssica. L'òpera va ser molt popular i molt coneguda per tots els racons del país. A quasi tots els pobles existien produccions d'òpera de petit format, les agrupacions adoptaren aquesta música, especialment les bandes de música ("comunale banda") que interpretaven les famoses àries amb instruments. Una altra aportació dels cantants italians va ser al món fonogràfic, ells varen realitzar els primers enregistraments i d'aquesta manera varen contribuir a la seva expansió per tot el món. El famós i reconegut tenor Enrico Caruso fou un d'ells i aporta la qualitat per universalitzar les òperes i també les cançons d'inspiració napolitana i popular.

D'altra banda la coneguda com a "Canzone Napolitana" és una tradició diferent. Es va convertir en una part de la música popular i de saló, també al segle XIX i va ser una icona exportada fins a finals del segle XX. Encara que coneixem cançons documentades de fa segles a Nàpols, quan parlem de cançó napolitana, ens referim al gran repertori de cançons populars. La tradició podríem dir que començà amb compositors com A. Scarlatti, G. Paisiello que escriuen en l'idioma local. Continuant en aquesta línia trobam d'altres com Donizzeti o Bellini. Aproximadament al 1830 mitjançant un concurs anual de composició per al festival de Piedigrotta, una església molt coneguda a Nàpols, la música es torna mundialment coneguda, en part gràcies als fluxos de migració del sud del país entre els anys 1880 i el 1920. I és aquí, que arribam al concert d'avui. Un concert farcit d'un estil mundialment conegut i reconegut. La melodia com a eix central de l'expressió, d'una manera de ser i sentir. La música generalment està estructurada en dues seccions (estrofa i tornada), i alterna les modalitats majors i menors aconseguint d'aquesta manera que l'alegria i la melancolia es contraposin en un breu espai de temps. La Belle Époque es va reflectir també a Itàlia convertida més en música de saló que de cabaret.

En definitiva una aposta per una música més directa emocionalment, que acaricia l'orella i es torna fàcilment aferradissa, que te l'encant de la bona taula, del bon viure, del sol, del mar, de les passions i de la "dolce vita".

“Un viaje a Italia”

Carles Ponseti Verdaguer

Viajar a un país es encontrarse con un idioma o varios, unas costumbres, un paisaje y una cultura que conforman un corpus definido y con personalidad propia. Italia como la conocemos modernamente es un país de reciente formación o mejor dicho de reunificación. Su especial situación geográfica ha condicionado en muchos aspectos las influencias y dominaciones de las diferentes partes o regiones de la península italiana y sus islas. Aparte del legado "clásico", Italia ha tenido dominaciones suficientemente importantes como la española, francesa y alemana, además de tener un estado independiente dentro como es el Vaticano. El renacimiento italiano tenía de forma aproximada la siguiente composición: Ducato di Savoia (Francia), Ducato di Milano, Repubblica di Genova, Repubblica di Firenze, Repubblica di Venezia, Repubblica di Siena, Stato Pontificio, Reino di Sardegna, Reino di Sicilia, Reino di Napoli. La unificación se produjo en la década de 1860. Sin embargo, las diferencias tanto lingüísticas como culturales se mantuvieron creando una franja Norte-centro y Sur. Esta riqueza cultural formó parte de su encanto y de su manera de ser. La música "italiana" tiene un prestigio a nivel mundial muy reconocido: muchas de las obras integran el gran patrimonio musical de la humanidad y las bellas artes son indudablemente uno de sus mayores tesoros.

Italia tiene un fuerte sentido de la identidad nacional mediante una cultura con una fuerte personalidad. Tal vez la belleza y la emotividad son algunas de las características que más pueden definir su música. Todas las cuestiones sociales y culturales, a menudo se expresan mediante la música, en definitiva, es un pueblo musical. Su identidad no está definida por un único estilo característico. La atomización de la música popular es muy fuerte y cada pueblo, región o comarca tiene su estilo característico. La aportación clásica "oficial" del país es sin duda la ópera. La popularidad de este género se debe en gran medida a la identificación de los elementos musicales adoptados de la rica tradición popular y del "bel canto". Italia adora la melodía y la voz, casi siempre solista, es lo más característico de su música. La polifonía que encontramos en la música sacra queda casi totalmente apartada en la música profana, un buen ejemplo son los coros de ópera en los que el contrapunto y la armonía ceden a la melodía su protagonismo. Italia también ha adoptado muchos elementos musicales de otros pueblos, podemos encontrar esta influencia en los elementos franceses, alemanes y especialmente españoles.

La música folclórica de Italia es compleja, como hemos dicho la unificación vino tarde y por eso una multitud de músicas producto de las diversas culturas no representa un modelo nacional homogéneo. Por eso cada región y comunidad posee una tradición diferenciada de las otras y marcada por su historia. Por ejemplo, en el Norte encontraremos una práctica más polifónica y en el Sur sólo las monodías realizadas por un solo intérprete. En la música popular se utiliza el dialecto de cada región, podemos decir que existe un rechazo de la generalización y, por ello, no se convirtió en la música popular del país como símbolo nacional.

Así podemos decir que la ópera del siglo XIX es la "música popular" italiana y que ésta se ha exportado a todo el mundo de la música clásica. La ópera fue muy popular y muy conocida por todos los rincones del país. En casi todos los pueblos existían producciones de ópera de pequeño formato, las agrupaciones adoptaron esta música, especialmente las bandas de música ("comunale banda") que interpretaban las famosas arias con instrumentos. Otra aportación de los cantantes italianos fue el mundo fonográfico, ellos realizaron las primeras grabaciones y de esta manera contribuyeron a su expansión por todo el mundo. El famoso y reconocido tenor Enrico Caruso fue uno de ellos y aporta la calidad para universalizar las óperas y también las canciones de inspiración napolitana y popular.

Por otra parte, la conocida como "Canzone Napolitana" es una tradición diferente. Se convirtió en una parte de la música popular y de salón, también en el siglo XIX y fue un icono exportado hasta finales del siglo XX. Aunque conocemos canciones documentadas hace siglos en Nápoles, cuando hablamos de canción napolitana, nos referimos al gran repertorio de canciones populares. La tradición podríamos decir que comenzó con compositores como A. Scarlatti, G. Paisiello que escriben en el idioma local. Continuando en esta línea encontramos otros como Donizetti o Bellini. Aproximadamente en 1830, mediante un concurso anual de composición para el festival de Piedigrotta, una iglesia muy conocida en Nápoles, la música se vuelve mundialmente conocida, en parte gracias a los flujos de migración del sur del país entre los años 1880 y 1920. Y es aquí, que llegamos al concierto de hoy. Un concierto lleno de un estilo mundialmente conocido y reconocido. La melodía como eje central de la expresión, de una manera de ser y sentir. La música generalmente está estructurada en dos secciones (estrofa y estribillo), y alterna las modalidades mayores y menores consiguiendo de este modo que la alegría y la melancolía se contrapongan en un breve espacio de tiempo. La Belle Époque se reflejó también en Italia convertida más en música de salón que de cabaré.

En definitiva, una apuesta por una música más directa emocionalmente, que acaricia la oreja y se vuelve fácilmente pegadiza, que tiene el encanto de la buena mesa, del buen vivir, del sol, del mar, de las pasiones y de la "dolce vita".

Vanne o rosa fortunata

Vanne, o rosa fortunata,
a posar di Nice in petto
ed ognun sarà costretto
la tua sorte invidiar.

Oh, se in te potessi anch'io
transformarmi un sol momento;
non avria più bel contento
questo core a sospirar.

Ma tu inchini dispettosa,
bella rosa impallidita,
la tua fronte scolorita
dallo sdegno e dal dolor.

Bella rosa, è destinata
ad entrambi un'ugual sorte;
là trovar dobbiam la morte,
tu d'invidia ed io d'amor.

Malinconia

Malinconia, Ninfa gentile,
la vita mia consacro a te;
i tuoi piaceri chi tiene a vile,
ai piacer veri nato non è.

Fonti e colline chiesi agli Dei;
m'udirò alfine, pago io vivrò,
né mai quel fonte co' desir miei,
né mai quel monte trapasserò.

Sole e amore

Il sole allegramente
Batte ai tuoi vetri. Amor
Pian pian batte al tuo cuore,
E l'uno e l'altro chiama.
Il sole dice: O dormente,
Mostrati che sei bella.
Dice l'amor: Sorella,
Col tuo primo pensier pensa a chi t'ama!
Al Paganini, G. Puccini.

Ideale

Io ti seguìi come iride di pace
Lungo le vie del cielo:
Io ti seguìi come un'amica face
De la notte nel velo.
E ti sentii ne la luce, ne l'aria,
Nel profumo dei fiori;
E fu piena la stanza solitaria
Di te, dei tuoi splendori.

In te rapito, al suon de la tua voce,
Lungamente sognai;
E de la terra ogni affanno, ogni croce,
In quel [sogno]1 scordai.
Torna, caro ideal, torna un istante
A sorridermi ancora,
E a me risplenderà, nel tuo sembiante,
Una novella aurora.

Primavera

Chi vuol goder l'aprile
nella stagion severa,

Vine, rosa afortunada!

Vine, oh rosa afortunada!
per posar-te al pit de Nice
i tothom serà obligat
a envejar del teu destí.

Ah, si també jo poguès
convertir-me en tu un sol instant;
no tindria més gran alegria
aquest cor que sospira.

Però tu rancorosa, malèvola,
bella rosa pàl·lida,
la teva cara esvaïda
per la indignació i el dolor.

Bella rosa, estàs destinada
a un destí igual per a tots dos;
allà trobarem la mort,
tu d'enveja i jo d'amor.

Malenconia

Malenconia, Nimfa gentil,
a tu consagro la meva vida;
qui menysprea els teus plaers, no ha nascut
per als autèntics plaers.

Fonts i turons vaig demanar als déus;
finalment em van escoltar, satisfet viuré, encara
que mai amb els meus desitjos. No aniré més
enllà d'aquella font ni d'aquella muntanya.

Sol i amor

El sol, alegrement
Colpeja la teva finestra. Amor,
Ben poc a poc, colpeja el cor,
i l'un i l'altre es criden.
El sol diu: oh dorment,
mostra't, tu que ets bella!
Diu l'amor: Germana, dedica
el teu primer pensament a qui t'estima!
Per Paganini, G. Puccini.

Ideal

Jo et vaig seguir com iris de pau
al llarg dels carrers del cel.
Jo et vaig seguir com una torxa amiga
en el vel de la nit.
I et vaig sentir a la llum, en l'aire,
en el perfum de les flors,
i l'habitació solitària era plena,
de tu, dels teus resplendor.

Captivat per tu, al so de la teva veu,
llargament vaig somiar, i de la terra,
cada preocupació, cada creu,
en aquell dia vaig oblidar.
Torna, estimat ideal, torna un instant
encara a somriure'm
i per a mi resplendirà, en el teu semblant,
una nova alba.

Primavera

Qui vol gaudir d'abril
en la temporada severa,

¡Ven, rosa afortunada!

¡Ven, oh rosa afortunada!
para ponerte en el pecho de Nice
y todo el mundo estará obligado
a envidiar de tu destino.

Ah, si también yo pudiera
convertirme en ti un solo instante;
no tendría mayor alegría
este corazón que suspira.

Pero tú rencorosa, malévola,
hermosa rosa pálida,
tu cara desvanecida
por la indignación y el dolor.

Bella rosa, estás destinada
a un destino igual para ambos;
allí encontraremos la muerte,
tú de envidia y yo de amor.

Melancolía

Melancolía, Ninfa gentil,
a ti consagro mi vida;
quien desprecia tus placeres,
no ha nacido para los auténticos placeres.

Fuentes y colinas pedí a los dioses;
finalmente me escucharon, satisfecho viviré,
aunque jamás con mis deseos. No iré más
allá de aquella fuente ni de aquel monte.

Sol y amor

El sol, alegrement
Golpea tu ventana. Amor,
bien despacio, golpea tu corazón,
y el uno y el otro se llaman.
El sol dice: ¡oh durmiente,
muéstrate, tú que eres bella!
Dice el amor: ¡Hermana,
dedica tu primer pensamiento a quien te ama!
Para Paganini, G. Puccini.

Ideal

Yo te seguí como iris de paz
a lo largo de las calles del cielo.
Yo te seguí como una antorcha amiga
en el velo de la noche.
Y te sentí en la luz, en el aire,
en el perfume de las flores,
y la habitación solitaria estaba llena,
de ti, de tus resplandores.

Cautivado por ti, al son de tu voz,
largamente soñé, y de la tierra,
cada preocupación, cada cruz,
en aquel día olvidé.
Vuelve, querido ideal, vuelve un instante
todavía a sonreírme
y para mí resplandecerá, en tu semblante,
un nuevo amanecer.

Primavera

Quién quiere disfrutar de abril
en la temporada severa,

rammenti in primavera
che il verno tornerà.
Per chi fedel seconda
così prudente stile,
ogni stagione abbonda
de' doni che non ha.

Matinata

L'aurora di bianco vestita
Già l'uscio dischiude al gran sol
Di già con le rosee sue dita
Carezza de' fiori lo stuol!
Commosso da un fremito arcano
Intorno il creato già par
E tu non ti desti, ed invano
Mi sto qui dolente a cantar
Metti anche tu la veste bianca
E schiudi l'uscio al tuo cantor!
Ove non sei la luce manca
Ove tu sei nasce l'amor
Commosso da un fremito arcano
Intorno il creato già par.

Allegria

D'un allegria vivace
universal ricetta per ogni infermità.
Mete i pensieri in pace
il mal trasforma in bene
la gioventù mantiene
conserva la beltà.

La Danza

Già la luna è in mezzo al mare,
mamma mia, si salterà!
L'ora è bella per danzare,
chi è in amor non mancherà.
Già la luna è in mezzo al mare,
mamma mia, si salterà!

Presto in danza a tondo, a tondo,
donne mie venite quà,
un garzon bello e giocondo
a ciascuna toccherà,
finchè in ciel brilla una stella
e la luna splenderà.
Il più bel con la più bella
tutta notte danzerà.

Mamma mia, mamma mia,
già la luna è in mezzo al mare,
mamma mia, mamma mia,
mamma mia, si salterà.

Salta, salta, gira, gira,
ogni coppia a cerchiova,
già s'avvanza, si ritira
e all' assalto tornerà!

Sera, sera, colla bionda,
colla bruna v'è quà e là
colla rosa v'è a seconda,
colla smorta fermo stà.
Viva il ballo a tondo a tondo,
sono un Re, sono un Bascià,
e il più bel piacer del mondo

recordant a la primavera
que l'hivern tornarà.
Per a aquell que segueix fidel
un estil tan prudent,
cada estació abunda
de regals que no té.

Matinada

L'aurora de blanc vestida
ja li entreobre la porta al gran sol.
Des d'ara, amb rosades aurèoles, els seus
ditsacaricien a la multitud de flors.
Commocionada per un arcà calfred,
al voltant de la creació, apareix ja;
però tu no et despertes i en va em quedo,
patint aquí, a cantar.
Posa't també tu el vestit blanc
l'entreobre la porta al teu cantor.
On no hi ets, falta la llum;
On ets, neix l'amor.
On no hi ets, falta la llum;
On ets, neix l'amor.

Alegria

No hi ha cap recepta universal més perfecta
per a cada malaltia que una alegria viva.
Posa els pensaments en pau,
transforma el mal en bé,
manté la joventut,
preserva la bellesa.

La Danza

Ara la lluna és al mig de la mar,
mare meva, a ballar!
L'hora és bonica per dansar,
Qui està enamorat no faltarà.
Ara la lluna és al mig de la mar,
mare meva, a ballar!....

Prest a ballar en rotllo, en rotllo,
dones meves, veniu aquí,
un jove hermós i alegre
us tocarà a cadascuna,
mentre al cel brilla una estrella
i la lluna resplendeix.
El més hermós ballarà
tota la nit amb la més hermosa.

Mare meva, mare meva,
ja la lluna és al mig del mar,
mare meva, mare meva,
mare meva, a ballar!

Salta, salta, gira, gira,
cada parella en cercle
ja s'avança, es retira i
torna a l'assalt!.....

Per la tarda amb la rossa,
amb la morena va d'aquí cap allà,
amb la roja va a la segona,
amb l'avorrida s'està quiet.
Visca el ball en rotllo,
sóc un rei, sóc un paixà,
és el plaer més gran del món,

recordando en primavera
que el invierno volverá.
Para aquel que sigue fiel
un estilo tan prudente,
cada estación abunda
de regalos que no tiene.

Mañanita

La aurora de blanco vestida
ya le entreabre la puerta al gran sol.
Desde ahora, con rosados arboles, sus
dedos acarician a la multitud de flores.
Conmocionada por un arcano escalofrío,
alrededor de la creación, aparece ya;
pero tú no te despiertas y en vano
me quedo, doliente aquí, a cantar.
Ponte también tú el vestido blanco
Y entreabre la puerta a tu cantor.
Donde no estás, falta la luz;
Donde estás, nace el amor.
Donde no estás, falta la luz;
Donde estás, nace el amor.

Alegria

No hi ha cap recepta universal més perfecta
per a cada malaltia que una alegria viva.
Posa els pensaments en pau,
transforma el mal en bé,
manté la joventut,
preserva la bellesa.

La Danza

Ahora la luna está en medio del mar,
madre mía, a bailar!
La hora es bonita para bailar,
Quien está enamorado no faltará.
Ahora la luna está en medio del mar,
madre mía, a bailar!

Presto a bailar en ruedo, en ruedo,
mujeres mías, venid
aquí, un joven hermoso y alegre
os tocará a cada una,
mientras el cielo brilla una estrella
y la luna resplandece.
El más hermoso bailará
toda la noche con la más hermosa.

Madre mía, madre mía,
ya la luna está en medio del mar,
madre mía, madre mía
madre mía, a bailar!

Salta, salta, gira, gira,
cada pareja en círculo
ya se avanza, se retira
y vuelve al asalto!

Por la tarde con la rubia,
con la morena va de aquí para allá,
con la pelirroja en la segunda,
con la aburrida está quieto.
Viva el baile en ruedo,
soy un rey, soy un pachá,
es el placer más grande del mundo,

la più cara voluttà.

Mamma mia, mamma mia,
già la luna è in mezzo al mare,
mamma mia, mamma mia,
mamma mia, si salterà.

Nina (Barcarola)

Verso l'ora della sera
Quando è grato navigar
s'èstagion di primavera;
voga marinar.

Remigando per quest'onde,
di te Nina vo' cantar,
lo derò tue trecce bionde:
voga voga marinar.

Ioderò tue luci belle,
che risplendono nel mar
come fosero due stelle;
voga voga marinar.

Voga voga il vento tace
Voga mentre l'onde sono in pace
vieni Nina vieni al mar
or la luna in ciel appar.

Core ingrato

Catari, Catari
Pecche me dici sti parole amare
Pecche me parle e 'o core
Me turmiento Catari?
Num te scurda ca t'aggio date 'o core, Catari
Nun te scurda

Catari, Catari, che vene a dicere
Stu parla, che me dà spaseme?
Tu nun 'nce pienze a stu dolore mio
Tu num 'nce pienze tu nun te ne cura
Core, core 'ngrato
T'ae pigliato 'a vita mia
Tutt'è passato
E nun'nce pienze cchiu

Catari, Catari
Tu nun 'o saie ca'nfin'int' a na chiesa
lo so' trasuto e aggio priato a Dio, Catari
E l'aggio ditto pure a 'o cunfessore
I' sto a fuffri
Pe' chella lla
Sto a suffri
Sto a suffri, nun se po' credere
Sto a suffri tutte li strazie
E 'o cunfessore ch'è persona santa
M'ha ditto: figlio mio, lassala stà, lassala stà
Core, core 'ngrato
T'ae pigliato 'a vita mia
Tutt'è passato
E nun'ce pienze cchiu

L'aspettativa

Quando, fra amplessi e lagrime..
d'involato affeto,
io stingevo al peto

el desig més preuat.

Mare meva, mare meva,
ja la lluna és al mig del mar.....
mare meva, mare meva,
mare meva, a ballar!....

Nina (Barcarola)

Al voltant de l'horabaixa,
quan és agradable navegar
a la primavera;
rema mariner!

Remant per aquestes ones
per a tu, Nina, vull cantar,
parlaré de les teves trenes roses:
rema, rema, mariner.

Lloaré les teves belles llums,
que brillen al mar
com si fossin dues estrelles;
rema, rema, mariner.

Rema, rema, el vent calla
Rema mentre les onades estan en pau
Vine Nina, vine al mar
ja al cel apareix la lluna.

Cor ingrat

Catari, Catari,
Per què em dius aquestes paraules amargues?
Per què parles i el meu cor
em turmenta, Catari?
No oblidis que et vaig donar el meu cor,
Catari! No t'oblidis!

Catari, Catari, què et proposes quan dius
aquests discursos que em causen dolor?
Tu no penses en aquest dolor meu!
Tu no penses! Tu no tens cor!
Cor, cor ingrat
T'has emportat la meva vida.
Tot s'ha acabat,
i no penses en nosaltres!

Catari, Catari,
Tu no saps que fins i tot a una església
vaig entrar i vaig pregar a Déu, Catari.
I també li vaig dir al confessor:
"Estic patint
per aquesta d'allà!
Estic patint,
estic patint, és impossible creure,
estic patint tots els turments!"
I el confessor que és una persona santa,
em va dir: "Fill meu, deixa-la estar, deixa-la estar."
Cor, cor ingrat
T'has emportat la meva vida.
Tot s'ha acabat,
i no penses en nosaltres!

L'expectativa

Quan, entre abraçades i llàgrimes ...
d'afecte inviolable,
jo em lamentava al meu pit,

el deseo más preciado.

Madre mía, madre mía,
ya la luna está en medio del mar,
madre mía, madre mía,
madre mía, a bailar.

Nina (Barcarola)

Alrededor de la tarde,
cuando es agradable navegar
en primavera;
rema mariner!

Remando por estas ondas
para ti, Nina, quiero cantar,
hablaré de tus trenzas rosas:
rema, rema, mariner.

Alabaré tus bellas luces,
que brillan en el mar
como si fueran dos estrellas;
rema, rema, mariner.

Rema, rema, el vent calla
Rema mentre les onades estan en pau
Vine Nina, vine al mar
ja al cel apareix la lluna.

Cor ingrat

Catari, Catari,
Per què em dius aquestes paraules amargues?
Per què parles i el meu cor
em turmenta, Catari?
No oblidis que et vaig donar el meu cor,
Catari! No t'oblidis!

Catari, Catari, què et proposes quan dius
aquests discursos que em causen dolor?
Tu no penses en aquest dolor meu!
Tu no penses! Tu no tens cor!
Cor, cor ingrat
T'has emportat la meva vida.
Tot s'ha acabat,
i no penses en nosaltres!

Catari, Catari,
Tu no saps que fins i tot a una església
vaig entrar i vaig pregar a Déu, Catari.
I també li vaig dir al confessor:
"Estic patint
per aquesta d'allà!
Estic patint,
estic patint, és impossible creure,
estic patint tots els turments!"
I el confessor que és una persona santa,
em va dir: "Fill meu, deixa-la estar, deixa-la estar."
Cor, cor ingrat
T'has emportat la meva vida.
Tot s'ha acabat,
i no penses en nosaltres!

La expectativa

Quando, entre abrazos y lágrimas ...
de afecto inviolable,
yo me lamentaba en mi pecho,

compagno mio fedel,
nel l'ansia inesprimibile
ah! Di quel si tristo giorno
l'ora del tuo ritorno
io domandava al ciel.
La quarta luna or compiesi
che mi dicesti addio;
presente al pensier mio
è quel momento ognor;
solo mi parla el cor.

L'ultima canzone

M'han detto che domani
Nina vi fate sposa,
Ed io vi canto ancor la serenata.
Là nei deserti piani
Là, ne la valle ombrosa,
Oh quante volte a voi l'ho ricantata!

Foglia di rosa
O fiore d'amaranto
Se ti fai sposa
Io ti sto sempre accanto.

Domani avrete intorno
Feste sorrisi e fiori
Nè penserete ai nostri vecchi amori.
Ma sempre notte e giorno
Piena di passione
Verrà gemendo a voi la mia canzone.

Foglia di menta
O fiore di granato,
Nina, rammenta
I baci che t'ho dato!

Ah! ... Ah! ...

Visione!

Il sole ride: le nubi serene
vagan pe 'l cielo di cobalto a 'l vento:
ed io mi sento il freddo ne le vene,
ed io ne 'l cuore la morte mi sento!

Ma tu chi sei, gentile visione,
che mi tendi così le braccia stanche?
che mi susurri l'ultima canzone
ai fior de 'l campo, a le farfalle bianche?

Il sole ride; da le acacie in fiore
viene per l'aure una fragrante ondata:
ed io doman sarò ne 'l cupo orrore
de l'urna, sola, triste, assiderata!...

Ma tu anche là, fedele visione,
mi tenderai così le braccia stanche?
Oh! sì, ripeti l'ultima canzone
ai fior de 'l campo, a le farfalle bianche!...

Morire?

Morire? E chi la sa qual è la vita?
Questa che s'apre luminosa e schietta,
ai fascini, agli amori, alle speranze,
o quella che in rinunce s'è assopita?
È la semplicità timida e queta.

el meu company fidel,
en una ansietat inefable,
ah! En aquest trist dia,
vaig preguntar al cel
el moment del teu retorn.
S'ha complert la quarta lluna
des que em vas dir adéu;
present al meu pensament
és aquell moment i cadascun;
només em parla el cor.

L'última cançó

Em van dir que demà,
Nina, es casarà,
i jo li canto encara la serenata!
Allà, en els deserts de les planes,
allà, a la vall ombrívola,
ai quantes vegades per tu la vaig cantar de nou!

Fulla de rosa,
ai flor d'amarant,
si et fas núvia,
jo sempreestic a prop.

Demà tindràs al voltant
festes, somriures i flors,
i no pensaràs en els nostres vells amors.
Però sempre, nit i dia,
plena de passió,
vindrà gemegant a tu la meva cançó.

'Fulla de menta,
ai flor de magrana,
Nina, recorda
els petons que t'he donat!

Oh oh oh oh oh

Visió

El sol riu: els núvols serens
vaguen pel cel de cobalt al vent:
i jo sento el fred a les venes,
i jo, al cor, sento la mort!

Però tu qui ets, gentil visió,
que em tendeixes així els braços pesats,
que em xiuxieges l'última cançó de les flors
del camp, de les papallones blanques?

El sol riu; des de les acàcies en flor,
ve amb la brisa una fragant ona:
¡ jo demà estaré en el fosc horror
de la tomba, sola, trista, balba! ...

Mas tu ¿també allà, fidel visió,
M'estendràs així els braços pesats?
Oh, sí! Repeteix l'última cançó a les flors
del camp, a les papallones blanques! ...

Morir?

Morir? I qui sap què és la vida?
Aquella que s'obre i llueix brillantment
als encants, als amors, a les esperances,
o què ha estat inactiva en les renúncies?
És la simplicitat tímida i calmada que es

mi compañero fiel,
en una ansiedad inefable,
ah! en este triste día,
pregunté al cielo
el momento de tu regreso.
Se ha cumplido la cuarta luna
desde que me dijiste adiós;
presente en mi pensamiento
está ese momento y cada uno;
sólo me habla el corazón.

La última canción

¡Me dijeron que mañana,
Nina, va a casarse,
y yo le canto todavía la serenata!
¡Allá, en los desiertos de las planicies,
allá, en el valle sombrío,
ay cuántas veces para ti la canté de nuevo!

Hoja de rosa,
ay flor de amaranto,
si te haces novia,
yo siempre estoy cerca.

Mañana tendrás alrededor
fiestas, sonrisas y flores,
y no pensaréis en nuestros viejos amores.
Pero siempre, noche y día,
llena de pasión,
vendrá gimiendo a ti mi canción.

¡Hoja de menta,
ay flor de granada,
Nina, recuerda
los besos que te he dado!

Oh oh oh oh oh

Visión

El sol ríe: las nubes serenas
vagan por el cielo de cobalto al viento:
y yo siento el frío en las venas,
y yo, en el corazón, siento la muerte!

Mas tú ¿quién eres, gentil visión,
que me tiendes así los brazos cansinos,
que me susurras la última canción de las
flores del campo, de las mariposas blancas?

El sol ríe; desde las acacias en flor,
viene con la brisa una fragante onda:
¡y yo mañana estaré en el oscuro horror
de la tumba, sola, triste, aterida!...

Mas tú ¿también allí, fiel visión,
me tenderás así los brazos cansinos?
¡Oh, sí! ¡Repite la última canción a las flores
del campo, a las mariposas blancas!...

¿Morir?

¿Morir? ¿Y quién sabe qué es la vida?
Aquella que se abre y luce brillantemente
a los encantos, los amores, a las esperanzas,
o que ha estado inactiva en las renunciaciones?
¿Es la simplicidad tímida y calmada que se

che si tramanda come ammonimento,
come un segreto di virtù segreta
perché ognuno raggiunga la sua meta,
o non piuttosto il vivo balenare
di sogni nuovi sovra sogni stanchi,
e la pace travolta e l'inesausta
fede d'avere per desiderare?
Ecco io non lo so. Ma voi che siete
all'altra sponda sulla riva immensa
ove fiorisce il fiore della vita,
son certo lo saprete.

Marechiare

Quanno sponta la luna a Marechiare
Pure li pisce nce fanno a ll'amore
Se revotano lónne de lu mare
Pe la priezza cagneno culore...
Quanno sponta la luna a Marechiare
A Marechiare ce sta na fenesta
La passione mia nce tuzzulea
Nu carofano addora
'int' a na testa
Passa all' acqua pe sotto e murmulea...

Chi dice ca li stelle
So' lucente
Nun sape stúocchie ca tu
Tiene nfronte

Sti doie stelle li saccio io sulamente
Dint'a lu core ne tengo li ppointe
Chi dice ca li stelle
So lucente?...
Scétate Carulí
Ca ll'aria é doce!...
Quanno maie tanto tiempo
Aggio aspettarò?
P'accompagna li suone cu la voce
Stasera na chitarra aggio purtata...
Scétate Carulí, ca ll'aria é doce!...

A vucchella

Si, comm'a nu sciorillo
Tu tiene na vucchella
Nu poco pocorillo appassuliatella.
Meh, dammillo, dammillo,
- è comm'a na rusella -
Dammillo nu vasillo,
Dammillo, Cannetella!

Dammillo e pigliatillo,
Nu vaso piccerillo
Comm'a chesta vucchella,
Che pare na rusella
Nu poco pocorillo appassuliatella.

O sole mio

Che bella cosa na jurnata 'e sole,
N'aria serena doppo na tempesta!
Pe' ll'aria fresca pare gia' na festa...
Che bella cosa na jurnata 'e sole.

Ma n'atu sole
Cchiu' bello, oi ne'.
'O sole mio

lliura com un avís,
com un secret de la virtut secreta
perquè tothom arribi al seu objectiu,
o millor dit, el flaix en directe
de nous somnis sobre somnis cansats,
i la pau desbordada i inesgotable
la fe de tenir alguna cosa per voler?
Aquí no ho sé. Però vosaltres que sou
a l'altre costat de la immensa riba
on la flor de la vida floreix,
estic segur que ho sabreu.

Marechiaro

Quan surt la lluna en Marechiaro,
allà, fins als peixos fan l'amor.
Es regiren les ones del mar,
d'alegria canvien de color.
Quan surt la lluna en Marechiaro!
En Marechiaro hi ha una finestra:
La meva passió la toca.
En un gerro,
un clavell difon el seu aroma,
passa per sota l'aigua i murmura.

El que digui que les estrelles
són brillants
no coneix aquests ulls
que tens sota el teu front.

Aquestes dues estrelles només jo les conec.
Dins el cor tinc les seves puntes.
Qui diu que les estrelles
són brillants?
Desperta Carolina,
perquè l'aire és dolç.
Per què m'has fet esperar
tant de temps?
Per acompanyar els sons amb la veu,
aquesta nit, he portat una guitarra.
Desperta Carolina, perquè l'aire és dolç!

Una boca dolça

Sí, com una petita flor
tu tens una boqueta dolça
una mica, una miqueta seca.
Si us plau, dóna-me-la, dóna-me-la!
ella és com una petita rosa.
Fes-me un dolç i diminut petó
dóna-me'l, Cannetella.

Dóna-me'n un i pren un altre
és tan sols un petó petit
com aquesta boqueta,
que és com una petita rosa
una mica, una miqueta marcida.

Oh, sol meu!

Quina cosa tan bonica és un dia assolellat,
l'aire serà després d'una tempesta!
A causa de l'aire tan fresc sembla un dia de festa,
Quina cosa tan bonica és un dia assolellat.

Però un altre sol,
què és encara més bell,
el sol meu,

entrega como un aviso,
como un secreto de la virtud secreta
porque todo el mundo llegue a su objetivo,
o, mejor dicho, el flash en directo de nuevos
sueños sobre sueños cansados,
y la paz desbordada e inagotable la fe de
tener algo que querer?
Aquí no lo sé. Pero vosotros que estáis
al otro lado del inmensa riba
donde la flor de la vida floreix,
Estoy seguro de que lo sabréis.

En Marechiaro

Cuando sale la luna en Marechiaro,
allí, hasta los peces hacen el amor.
Se revuelven las olas del mar,
de alegría cambian de color.
¡Cuando sale la luna en Marechiaro!
En Marechiaro hay una ventana:
Mi pasión la toca.
En un florero,
un clavel difunde su aroma,
pasa por debajo el agua y murmura.

El que diga que las estrellas
son brillantes
no conoce esos ojos
que tienes bajo tu frente.

Esas dos estrellas sólo yo las conozco.
Dentro del corazón tengo sus puntas.
¿Quién dice que las estrellas
son brillantes?
Despierta Carolina,
porque el aire es dulce.
¿Porqué me has hecho esperar
tanto tiempo?
Para acompañar los sonidos con la voz,
esta noche, he traído una guitarra.
¡Despierta Carolina, porque el aire es dulce!

Una boca dulce

Sí, como una pequeña flor
tu tienes una boquita dulce
un poco, un poquito seca.
Por favor, dámela, dámela
ella es como una pequeña rosa.
Dame un dulce y diminuto beso
dámelo, Cannetella.

Dame uno y toma otro
es tan solo un beso pequeño
como esa boquita,
que es como una pequeña rosa
un poco, un poquito marchita.

¡Oh, sol mío!

¡Qué cosa tan bella es un día soleado,
el aire sereno después de una tempesta!
A causa del aire tan fresco parece un día de fiesta,
¡Qué cosa tan bella es un día soleado!

Pero otro sol,
qué es aún más bello,
el sol mío,

Sta 'nfronte a te!

Quando fa notte e 'o sole
Se ne scenne,
Me vene quase 'na malinconia;
Sotto 'a fenesta toia restarria

Funiculí funicula

Aissèra, Nanninè, me ne sagliette
Tu saie addò?
Addò 'stu core 'ngrato cchiù dispietto
Farme nun pò!
Addò lo fuoco coce, ma si fuie
Te lassa sta!
E nun te corre appriesso, nun te struie
Sulo a guardà, sulo a guardà
Jamme, jamme 'ncoppa, jamme jà
Funiculi, funiculà!

Nè jamme da la terra a la montagna
No passo nc'è! No passo nc'è
Se vede Francia, Proceta e la Spagna
E io veco a tte!
Tirato co li ffune, ditto 'nfatto
'Ncielo se va, 'ncielo se va
Se va comm' 'à lu viento a l'intrasatto
Guè, saglie sà!
Jamme, jamme 'ncoppa, jamme jà
Funiculi, funiculà!

Stasera, Nina mia, sono montato
Te lo diro`?
Cola`, dove dispetti un cor ingrato
Piu` far non puo`.
Cola`, cocente e` il foco, ma, se fuggi,
Ti lascia star,
E non ti corre appresso e non ti struggi
A riguardar.
Lesti! Lesti! via, montiam su la`!
Lesti! Lesti! via, montiam su la`!
Funiculi funicula`, funiculi funicula`,

està davant meu.

Quan arriba la nit i el sol
surt d'escena,
em ve una certa malenconia,
i jo estic aturat sota la teva finestra.

Funiculí Funiculà

Ahir a la tarda, Carolineta, jo escalava.
Saps on?
'On cap cor ingrato em pot fastiguejar!
No és pot!
On un foc crema, però sí fuges,
et deixa en pau!
no et persegueix, no et fon,
només per mirar!
Anem, anem, anem al cim!
¡Funiculir, funicular, funiculir, funicular!

Anem des de baix fins a la muntanya,
Carolineta, no hi ha pas!
Pots veure França, Pròcida i Espanya.
Et veig a tu.
Puges alat per un cable al cel
en un segon.
Ens enlairarem com remolí de seguida.
Ell sap com fer-ho!
Anem, anem, anem al cim!
¡Funiculir, funicula, funiculir, funicular!

Avui vespre, Carolineta, hi he pujat.
Vols que t'ho digui?
Allà on un cor ingrato
no pot burlar-se.
Allà on el foc és abrasador, però s'hi pot fugir.
Et deixa anar,
no et segueix i no t'hi has
de preocupar.
Anem, anem, anem al cim!
¡Funiculir, funicula, funiculir, funicular!
Anem al cim ¡Funiculir, funicular!

está frente a mí.

Cuando llega la noche y
el sol sale de escena,
me viene una cierta melancolía,
y yo estoy parado bajo tu ventana.

Funiculí Funiculà

Ayer en la tarde, Carolinita, yo escalaba.
¿Sabes adónde?
¡Adonde ningún corazón ingrato me puede fastidiar!
En donde un fuego arde, pero sí huyes,
¡te deja en paz!
¡No te persigue, no te derrite,
sólo por mirar!
¡Vamos, vamos, vamos a la cima!
¡Funiculir, funicular, funiculir, funicular!

Vamos desde abajo hasta la montaña,
Carolineta, ¡no hay paso!
Puedes ver Francia, Prócida y España.
Te veo a ti.
Subes alado por un cable al cielo
en un segundo.
Nos elevaremos como torbellino enseguida.
¡Él sabe cómo hacerlo!
¡Vamos, vamos, vamos a la cima!
¡Funiculir, funicula, funiculir, funicular!

Esta noche, Carolinita, he subido.
Quieres que te lo diga?
Allí donde un corazón ingrato
no puede burlarse.
Allí donde el fuego es abrasador, pero se
puede huir. Te deja ir,
no te sigue y no te tienes
que preocupar.
¡Vamos, vamos, vamos a la cima!
¡Funiculir, Funicula, Funiculir, funicular!
Vamos a la cima ¡funiculir, funicular!

Traducció i adaptació dels textos: Joan Carles Simó

